



Actes complementaris a la XLVI UCE

Primera Jornada de municipis dels Països Catalans

Maria Rosa FERRER i OBIOLS



Bon dia.

Moltes gràcies per haver-me convidat. Espero que el que ara els explicaré sobre el llarg recorregut de les parròquies d'Andorra els serveixi de contrapunt i puguem tenir tots unes noves perspectives.

El fet que Andorra fos reconegut internacionalment com a Estat independent era una vella aspiració del poble andorrà. Això, malgrat el que hom pot pensar, no succeí fins a l'any 1993, quan s'adoptà la primera Constitució escrita i a partir del moment en què Andorra va poder ser membre de ple dret de l'Organització de les Nacions Unides.

Abans –i des de la signatura dels Pariatges de final del segle XIII– Andorra havia viscut en un llimb de sobirania, amb una configuració dual certament peculiar: dos coprínceps (l'episcopal i el comte de Foix > rei de França > president de la República), amb el contrapès d'un poder local ben estructurat a partir dels comuns i del Consell de la Terra. Això, durant els segles en què Europa vivia en una enorme fragmentació política, no va ser un impediment especial. No hem d'oblidar que, per exemple, l'Alemanya del Sacre Imperi Romà Germànic tenia més de cinc-cents entitats estatals independents. Però amb l'arribada de la modernitat i amb la constitució dels grans estats la situació va canviar de manera radical. No hem d'oblidar que la constitució de les nacions estat sorgeix majoritàriament per la força de les armes, i Andorra s'ha mantingut neutral i pacífica al llarg de la història, sense haver participat en cap de les dos grans guerres del segle passat. Andorra no tenia interlocutors internacionals, víctima d'una situació legal indefinida.

Avui en dia, que un representant, polític o tècnic, sigui present a l'Organització de les Nacions Unides, al Consell d'Europa o a qualsevol altre organisme internacional és un fet que es produeix amb tota naturalitat. Ningú no ens nega el dret a participar-hi i cap altre Estat ja no posa en dubte la nostra representació internacional.

Tanmateix, per arribar a la situació actual s'ha hagut d'esmerçar molts esforços i hi ha hagut moltes dones i homes que han lluitat perquè això s'aconseguís. Algun exemple el tenim quan

Andorra va intentar entrar a la Societat de les Nacions després de la Primera Guerra Mundial o, més tard, durant el primer govern Ribas, al final de la dècada dels anys 70, quan Andorra va demanar l'adhesió a la UIT (Unió Internacional de Telecomunicacions). La intenció que es perseguia amb aquella adhesió era poder reivindicar que érem presents, com si de qualsevol altre estat es tractés, en els fòrums internacionals.

Els andorrans havíem entès que la nostra supervivència passava pel reconeixement internacional. Si havíem aconseguit sobreviure amb una independència de territori, de població, de cultura i d'institucions públiques calia assegurar la independència futura en el nou ordre mundial que s'estava i s'està construint. Andorra no podia quedar com una mena d'anacronisme històric. Andorra havia de trobar la seva plaça tot conservant la identitat i la independència en el món internacional. I des de fora estant no ens ho posaven gens fàcil, ja que no ens reconeixien com a Estat subjecte de dret internacional.

Quan encara no imaginàvem que aconseguiríem l'estatut internacional que tenim ara, perquè tampoc no estàvem convençuts que podríem canviar el sistema polític andorrà, qualsevol projecció internacional que poguéssim tenir era benvinguda. Així, la possibilitat de crear un organisme internacional i transfronterer, com podia ser la Comunitat de Treball dels Pirineus (CTP), i del qual Andorra fou membre fundador, era una oportunitat que no podíem deixar-nos escapar.

Han passat els anys i aquell desig dels andorrans ha esdevingut una realitat. Som un microestat que s'ha de moure en un món cada dia més globalitzat, amb els avantatges i inconvenients que això comporta.

El gran repte que ens trobem avui en dia és garantir la sostenibilitat econòmica del nostre Estat en benefici de la qualitat de vida dels nostres ciutadans. Fins fa poc Andorra era considerat com a paradís fiscal però la força de la globalització i la lluita internacional contra el blanqueig de capitals provinents del crim organitzat o de l'evasió fiscal ens ha portat a adoptar mesures legislatives amb la finalitat de desaparèixer de la llista de paradisos fiscals i d'Estats no cooperants amb l'OCDE. També ens ha portat a negociar i signar acords de no-doble imposició amb Estats membres de la UE (França, Espanya, Portugal...), actualment en curs de tramitació.

La globalització comporta l'homogeneïtzació de determinades regles, especialment en matèria econòmica, i el nostre marge d'actuació és relativament estret; per al bé comú penso que ha de ser així.

Davant la UE, Andorra és considerat un país tercer. Hi tenim un acord duaner i un acord de cooperació. En l'actualitat s'han iniciat les negociacions per establir-hi un acord d'associació, conjuntament amb altres microestats europeus com Mònaco o San Marino.

Al costat d'aquests fets tenim els avantatges del que significa ser un estat independent i, en l'àmbit municipal i especialment en el cas d'Andorra la Vella ser capital d'Estat, ens permet participar en organismes internacionals dedicats als poders locals per compartir experiències i coneixements.

És imprescindible mantenir relacions amb altres municipalitats, tant dins del mateix Estat com a escala internacional. Des d'Andorra la Vella procurem ser molt actius en aquest àmbit. Així, per exemple:

- Participem en l'Assemblea dels poders locals i regionals del Consell d'Europa, el Comitè de Ministres del qual vam presidir el primer semestre de l'any passat.
- Som membres de ple dret de la UCCL, organització en la qual participem de forma activa. Hem estat anfitrions dels comitès sectorials de turisme i el de polítiques socials. En l'actualitat, a la reunió del comitè sectorial de cultura que s'ha fet a Sant Juan de Puerto Rico tot just fa dos mesos, hem tingut l'honor de ser designats, per sotmetre a l'aprovació de l'Assemblea General que ha de tenir lloc a Buenos Aires el mes de setembre, la candidatura per ser capital de la cultura iberoamericana l'any 2016.

Som un microestat, amb unes institucions pròpies, una cultura i una història molt lligada a Catalunya, amb un territori propi i estem reconeguts en l'àmbit internacional com a subjectes de dret internacional, la qual cosa ens permet promocionar el fet diferencial. Però això no és suficient. El fet de ser capital d'Estat ens permet posicionar-nos favorablement a la serralada dels Pirineus, tenint en compte el territori. En el món globalitzat en què vivim és fonamental existir, en el sentit de ser conegut a escala internacional. La vocació concreta d'Andorra la Vella és unir-nos amb els pobles del Pirineu central per promocionar-nos internacionalment. Venim de lluny, de terres dures, d'una economia de subsistència, però d'un poble treballador i emprenedor que ha sabut adaptar-se als canvis econòmics en benefici d'una millor qualitat de vida, sabent preservar la cultura i la forma de vida pròpies, compartides majoritàriament amb els municipis veïns.

El darrer exemple el tenim amb la presentació de la candidatura transnacional [França-Espanya (Catalunya i Aragó)-Andorra] a la Unesco perquè el foc al solstici d'estiu al Pirineu sigui declarat patrimoni immaterial de la humanitat (falles, haros i brandons). Aquest procés ens ha permès col·laborar amb els estats veïns i mantenir alhora en tot moment una veu pròpia.

No és fàcil trobar l'encaix dels petits Estats en un món cada dia més globalitzat. Però el que és evident és que l'esforç val la pena. Per cada part de sobirania que es dilueix pot sorgir una nova oportunitat de projectar la nostra singularitat al món. En aquesta tensió profitosa entre els grans corrents globals i les espurnes de creativitat locals hem de trobar el nostre futur.

I la configuració dels estats al segle XXI no s'ha de produir per la força de les armes sinó per la força de les urnes.

M. Rosa Ferrer i Obiols,
cònsol major del comú d'Andorra la Vella